

# NGIZ Nederlands Genootschap voor Internationale Zaken

**Toespraak door Ottho Heldring, zoon van J.L. Heldring op 24 september 2018 tijdens de presentatie van de biografie "De eeuw van J.L. Heldring (1917-2013)" door Hugo Arlman. Dit vond plaats op Instituut Clingendael in Den Haag. Het symbolische eerste exemplaar werd door Arlman aangeboden aan Ben Knapen, voormalig hoofdredacteur van het NRC Handelsblad.**

---

Ik heb gedurende het schrijven van de biografie sinds 2014 veel contact gehad met Hugo, altijd tot mijn genoegen. Ik ben mede trots op het resultaat en ben verguld met zijn verzoek om bij deze gelegenheid een paar woorden te spreken.

Even kort over mij: Ik ben in 1969, na mijn kandidaats economie in Rotterdam, naar Amerika vertrokken. Ik ben daar verder gebleven maar met veel bezoek aan en contact met Nederland, zodat ik na bijna 50 jaar hier veel meer mensen ken dan toen, velen toen nog niet eens geboren.

Hier aanwezig tot mijn genoegen zijn o.a. drie beste vrienden uit mijn Rotterdamse: Guus Lubsen, met wie ik al bevriend was op de HBS; Hans de Bruijn, jaarclubgenoot; en Jaap Kamp (met een schone Heldring getrouwd). Ook aanwezig is mijn vriend Gajus Scheltema, die ik in New York leerde kennen als Consul Generall, en die mijn vader nog in het klasje heeft meegemaakt.

Wat ik verder ga zeggen is in vijf korte delen:

## A. RODE DRADEN

Peter van der Meersch haalde in de krant van zaterdag de drie "rode draden" aan die mijn vader in zijn schrijven zag:

1. Het tot nadenken te zetten (l'essentiel est de faire réfléchir - Henri Pirenne (1862-1935))
2. Rol van de macht in de politiek
3. Behoeftte van mensen of groepen zich te onderscheiden van anderen - Carry van Bruggen (1881 - 1932)

Ik geloof dat er ook een "hogere" draad was die mijn vader typeerde, goed weergegeven door Henk Hofland in 1982:

*"Heldring is een van de weinige commentatoren die de feiten aan de analyse, en deze weer aan de conclusies vooraf laten gaan, in plaats van omgekeerd, wat in Nederland gebruikelijk is."*

Ik citeer Hofland hier uit de uitstekende en nog steeds lezenswaardige bundel "Dezer Jaren" [exemplar omhoog houden]. Deze was mijn vader aangeboden bij zijn afscheid in 1982, na tien jaar directeur van het NGIZ.

## B. RECENSIES

Voormalig NRC redacteur Raymond van den Boogaard schreef: *"Het moet niet meevallen een aardige biografie te schrijven van Heldring, want welke grote kwaliteiten men hem ook kunt toedichten - een kleurrijke bohemien was hij geenszins."* Een compliment aan de biograaf dus. Wel ben ik dankbaar dat mijn vader geen kleurrijke bohemien was.

Hans Renders [hoogleraar geschiedenis en theorie van de biografie aan Rijksuniversiteit Groningen en directeur van het Biografie Instituut] nd het jammer dat men de persoon Heldring niet beter leerde kennen. Maar ik geloof niet dat een biograaf, zeker zonder hem gekend te hebben, dit beter had kunnen doen. Ik ben in ieder geval blij dat Hugo niet is gaan psycho-analyzeren.

Mijn vader had onder sommigen een reputatie als een koele of zelfs koude kikker. Dat heb ik nooit ervaren. Hij was gereserveerd, maar op een manier die ik, en vele anderen, juist waardeerden. Zoals hij hier zelf over zei was hij *cerebraal en geen knuffelaar*.

## C. ZOALS IK MIJN VADER ZAG

Ik heb hem gekend als iemand die altijd beschikbaar was, altijd nadacht over wat kon doen voor zijn kinderen en anderen, echter zonder zich op te dringen. Hij was iemand die *cared* en respect toonde aan eenieder.

Ik zag hem als eerbaar, humaan, volledig integer; hij wist hoe het hoorde en *he did the right thing*. Zijn woord gold (zoals hij dat ook van zijn vader zei in een interview). Hij was besluitvaardig en zakelijk wanneer dat nodig was, cijferde zichzelf weg, geen ego (wat in feite deel van zijn sukses en aura was).

Niet gedreven door ideologie, wars van hypocrisie, geen name-dropper of self-promotor. Hij had moed van nature en was open-minded. Hij had een groot plichtsbef en was, met name door zijn doen en laten, een inspiratie. Een heer van de oude stempel, gerespecteerd en gewaardeerd door allen, geliefd door velen, hij boezemde loyaliteit in.

Ik denk vaak: Wat zou hij - al of niet - gezegd of gedaan hebben in die en die omstandigheid. Hij blijft in dat opzicht mijn gids.

#### D. ZIJN RELATIE MET ZIJN VADER

Er is sprake van de frustrerende relatie die vader had met zijn vader, de beroemde Ernst (die ik niet bewust heb gekend). Het is tragisch dat, als hij zijn vader maar langer had kunnen kennen, deze hem zeker zeer bewonderd zou hebben; het had een rijke relatie kunnen worden. Maar vader was pas 36 toen Ernst overleed (in 1954, 83 jaar oud), en dat na vier jaar in Amerika zonder echt contact.

Des to dankbaarder ben ik dat ikzelf ik tot bijna mijn 70ste van mijn vader heb kunnen genieten, in feite steeds meer naar mate ik ouder werd, en nog wel als als iemand die tot de laatste nog helemaal in de wereld stond.

#### E. INTERVIEWS

Jarenlang was het zo dat elke keer als ik met hem sprak er interessante anekdotes naar boven kwamen, haast nooit dezelfde. Ik dacht altijd, wat zit er toch veel in dat hoofd, ooit is dat onherroepelijk weg. Ca. 2005 vroeg ik hem of hij – juist om die reden - niet herinneringen wou schrijven. Hij zei geen tijd of animo te hebben. Over zichzelf schrijven trok hem denk ik niet.

Circa 2009 vroeg ik het hem toch weer. Weer nee, maar hij zei hij wel bereid te zijn zich te laten interviewen. Toen vroeg ik: Wat dacht je van Eymert (van Manen, zoon van vader's pas overleden oudste zuster Jet). Die kent de Heldring familie geschiedenis bijzonder goed, weet daardoor de juiste vragen te stellen. Dat zag vader meteen zitten, en zo is er een serie interviews tot stand gekomen, waarvan een samen met zijn 4 jaar oudere oudere zuster Jet. Daar heeft Hugo heel veel aan gehad, met name ook dankzij de bandjes.

#### F. DBNL

Terzijde: Ik ben ook zeer dankbaar voor de jarenlange inzet van Cees Klapwijk van de Digitale Bibliotheek Nederlands Letteren (DBNL), nu onderdeel van de KB, om vader's Dezer Dagen columns op de DBNL website te krijgen (dbnl.org) en daarvoor funding te vinden. De columns van 1991 tot 2012 staan daar nu keurig op. Er wordt nu gewerkt aan columns van 1960 to 1991 (die niet digitaal bestonden).

Die website is makkelijk doorzoekbaar op welk trefwoord dan ook. Het was mooi geweest als vader dat tot zijn beschikking had gehad had, want die moest het hebben van zelf bijgehouden knipsels die hij in categorieen had verdeeld in een filing cabinet. Of misschien had hij dat toch niet gedaan, want aan web searches (of email, word-processing, GSM, laat staan social media) heeft hij nooit gedaan.